

gør i nogen Grad i dette Tilfælde. Hvad Lovforslaget om Bispevalg angaar, maa jeg for mit Vedkommende sige, at jeg venter mig ikke store Resultater af den Nyordning, som her skal indføres; men selv om man ikke venter sig store Resultater af en saadan Nyordning, kan man godt have et Ønske om, at denne Lov, naar den skal gennemføres, maa blive saa god som muligt. Nu ved jeg godt, at der er mange, der tror, at det, at vi faar indført Bispevalg, betyder noget overordentlig afgørende for Kirkens Fremtid; der er maaske ogsaa dem, der ved det Middel venter sig en kirkelig Genrejsning, venter sig, at nu skal der komme Fremgang og Udvikling paa Kirkens Omraade. Det tror jeg er et ganske forfængeligt Haab; jeg tror, at naar man nærer det Haab, beror det paa en fuldstændig Overvurdering af, hvad Magt og Indflydelse er værd paa det aandelige Omraade. Jeg tror tværtimod, at det let kan føre til det modsatte. Man kan slaa sig til Ro med, at naar man nu har faaet Kirkens Topfigurer vel anbragt, saa er alting godt. Men det slaar ikke til. Skal der blive Fremgang og Udvikling paa det kirkelige Omraade, er det ad ganske andre Veje, Slaget skal føres. Jeg kunde godt i nogen Grad nære Skræk for, at netop det, at man faar indført en saadan Ordning, kunde føre til, at Kirkens Mænd, de, der — som det ærede Medlem Hr. Moltesen forleden Dag talte om — skulde være Surdejgen, tværtimod lægger Hænderne i Skødet og tror, at nu er hele Systemet i den fuldkomneste Orden, at nu skal det bære sig selv.

Men selv om jeg, som sagt, ikke har store Forhaabninger til denne Nyordning, ønsker jeg alligevel, naar vi skal den Vej ud, at Ordningen skal blive saa god som muligt, og i saa Henseende synes jeg, at der er visse Regler, der er uheldige. Jeg synes, der er noget uheldigt i den Valgret, som ved Bispevalget er tillagt Præsterne. Jeg synes, det er uheldigt, naar f. Eks. de to Trediedele af Stiftets Menighed har stemt paa en og samme Mand, som de anser for egnet til at være Biskop, at saa en Afstemning blandt Præsterne kan gøre denne Afstemning betydningsløs, naar en over en Trediedel af Præsterne stemmer paa en anden Kandidat. Det mener jeg er alt for stor en Indflydelse at lægge over til Præsterne. Jeg synes, man med fuld Ret kan sige, at man derved i nogen Grad indfører privilegeret Valgret for Præsterne, og jeg for mit Vedkommende vil nu hellere rogeres af Godsejere end af Præster. Derfor synes det mig, at vi gennem Udvalgsbehandlingen maa

naa til at faa det Forhold ændret, for ellers kan man ikke med Rette sige, at man gaar i Retning af Menighedernes Selvstyre. Hvis vi med fuld Ret skal kunne sige, at vi ønsker gennemført en Lovgivning, der fremmer Menighedernes Selvstyre, kan vi ikke slaa os til Ro med, at det er Præsterne, der kommer til at raade.

Dernæst har jeg en anden Indvending, nemlig med Hensyn til Bestemmelsen om de biskoppelige Erklæringer, der skal indhentes ved Bispevalget. Det synes jeg er en mærkelig Ordning. Hvis nu Forholdet er det, at i et Stift de to Trediedele af Menighedsraadet og de to Trediedele af Præsterne har udtalt sig for en og samme Mand, er det saa nødvendigt at gaa til Biskopperne og spørge dem om, hvad de mener? Vi ved i Forvejen, som Forholdene er, at en vil svare i Vest og en anden vil svare i Øst, og der kommer ikke noget samlet ud af en saadan Henvendelse. Jeg synes ogsaa, at det i nogen Grad er Indførelse af en ny raadgivende Stand, og raadgivende Stænder kunde være udmærket overfor Enevoldsmagten, den trængte i høj Grad til disse raadgivende Stænder; men efter min Opfattelse er de raadgivende Stænder ikke nødvendige overfor et parlamentarisk Selvstyre.

Hvad der dog i særlig Grad gør mig betænkelig ved Bispevalget, er, at naar vi gaar den Vej, kommer man neppe udenom det Resultat, at vi for det første faar Biskopperne partivalgte, og at vi som Følge deraf ganske naturligt faar dem partibundne. Men dernæst vil det ogsaa føre til, at der ved disse Valg bliver Lejlighed til Partiagitation og til Partikampe, og det er ikke det, vi i Øjeblikket trænger til paa Kirkens Omraade. Vi trænger ikke til, at Kræfterne splittes, men tværtimod til, at Kræfterne samles. Men jeg tror ganske bestemt, at Indførelsen af Bispevalg vil føre i modsat Retning.

Endelig er der dette, at hvis vi nu alligevel faar indført disse Valgbiskopper, bliver det endnu mere end forhen nødvendigt, at man fra Lovgivningsmagtens Side sikrer Mindretallene. Jeg anerkender fuldt ud, at de kirkelige Mindretal hidtil har haft gode Kaar i den danske Folkekirke; de har haft Lov til at gaa deres egne Veje, men jeg tror, at naar man indfører partibundne Biskopper, bliver det langt mere end forhen nødvendigt at sikre Mindretallene mod, at man fra Flertallets og fra de styrendes Side kan gaa dem for nær. Jeg tænker i denne Forbindelse paa Lovforslaget om Brugen af Kirkerne. Der er